

OBSAH

PŘEDMLUVA

SYSTEMA GASTROPULMONALE – SYSTÉM GASTROPULMONÁLNÍ	1
Molekulární mechanizmy vývoje trávicího systému (<i>doc. MUDr. Miloš Grim, DrSc.</i>)	7
SYSTEMA DIGESTORIUM – SYSTÉM TRÁVICÍ	8
Obecná stavba trubice trávicí	8
Žlázy trubice trávicí	8
Cavitas oris – dutina ústní	10
Vestibulum oris – předsíň dutiny ústní	10
Labia oris – rty	11
Stavba rtů	12
Vývoj rtů	12
Cévy a nervy rtů	13
Bucca – tvář	13
Cévy a nervy tváře	14
Gingiva – dásněň	14
Cévy a nervy dásněň	14
Cavitas oris propria – vlastní dutina ústní	15
Dentes – zuby	15
Stavba zubu	17
Upevnění zubu v alveolu	19
Popis zubů	20
Chrup jako celek; skus	25
Vývoj zubů	26
Prořezávání zubů – erupce	28
Výměna zubů	28
Variace zubů	30
Opotřebenění zubů	32
Cévy a nervy zubů	33
Lingua – jazyk	33
Sliznice jazyka	33
Musculi linguae – svaly jazyka	37
Vývoj jazyka	39
Cévy a nervy jazyka	41
Palatum – patro	41
Palatum durum – tvrdé patro	41
Palatum molle – měkké patro	42
Vývoj patra	44
Cévy a nervy patra	46
Tonsilla palatina – mandle patrová	46
Cévy a nervy tonsily	47
Glandulae oris – slinné žlázy úst	47
Glandulae salivariae minores	48
Glandulae salivariae majores	48
Glandula parotis (parotidea) – žláza příušní	48
Cévy a nervy příušní žlázy	51
Glandula submandibularis – žláza podčelistní	51
Cévy a nervy podčelistní žlázy	52
Glandula sublingualis – žláza podjazyková	52
Cévy a nervy podjazykové žlázy	52

Pharynx – hltan	52
Pars nasalis pharyngis – nosohltn	53
Pars oralis pharyngis – ústní část hltanu	56
Pars laryngea pharyngis – hrtanová část hltanu	56
Stavba stěn hltanu	56
Sliznice hltanu	56
Podslizniční vazivo hltanu	56
Svalovina hltanu	56
Tunica adventitia	59
Prostory kolem hltanu	60
Cévy a nervy hltanu	60
Oesophagus – jícen	60
Stavba stěn jícnu	63
Sliznice jícnu	63
Podslizniční vazivo jícnu	64
Svalovina jícnu	64
Povrchová vrstva jícnu	66
Variace a vrozené vady jícnu	67
Rentgenový obraz jícnu	67
Cévy a nervy jícnu	67
Gaster – žaludek	67
Tvar, poloha a velikost žaludku	69
Tvar žaludku	69
Poloha a projekce žaludku	70
Vztahy žaludku k okolí	71
Závěsy žaludku	71
Velikost žaludku	72
Stavba stěn žaludku	72
Sliznice žaludku	73
Podslizniční vazivo žaludku	76
Svalovina žaludku	76
Serosní povlak žaludku	77
Rentgenový obraz žaludku	77
Pohyblivost žaludku a změny jeho tvaru	77
Cévy a nervy žaludku	81
Intestinum tenue – tenké střevo	83
Stěna tenkého střeva	84
Sliznice tenkého střeva	84
Slizniční vazivo tenkého střeva	87
Lamina muscularis mucosae	87
Podslizniční vazivo tenkého střeva	87
Svalovina tenkého střeva	87
Tunica serosa	87
Úseky tenkého střeva	88
Duodenum – dvanáctník	88
Projekce duodena	89
Zvláštností duodena	89
Rentgenový obraz duodena	92
Cévy a nervy duodena	92
Jejunum et ileum – lačník a kyčelník	93
Orientace na střevní klíče	93
Rentgenový obraz jejuna a ilea	93
Variace tenkého střeva	95
Cévy a nervy jejuna a ilea	95

Intestinum crassum – tlusté střevo	96
Stěna tlustého střeva	98
Sliznice tlustého střeva	98
Slizniční vazivo tlustého střeva	98
Lamina muscularis mucosae	98
Podslizniční vazivo tlustého střeva	98
Svalovina tlustého střeva	98
Serosa tlustého střeva	100
Úseky tlustého střeva a jejich vztahy k okolí	100
Caecum – slepé střevo	100
Appendix vermiformis – červovitý výběžek	101
Colon – tračník	103
Colon ascendens – tračník vzestupný	103
Colon transversum – tračník příčný	103
Colon descendens – tračník sestupný	103
Colon sigmoideum – esovitá klička	105
Rectum – konečník	106
Rentgenový obraz tlustého střeva	113
Cévy a nervy tlustého střeva	115
Pancreas – slinivka břišní	119
Caput pancreatis – hlava pankreatu	119
Corpus pancreatis – tělo pankreatu	119
Cauda pancreatis – ohon pankreatu	120
Stavba pankreatu	120
Pars exocrina pancreatis – exokrinní složka pankreatu	120
Pars endocrina pancreatis – endokrinní složka pankreatu	122
Poloha a vztahy pankreatu	122
Preparační přístupy k pankreatu	122
Vývoj pankreatu	123
Variace pankreatu	126
Cévy a nervy pankreatu	126
Hepar – játra	127
Tvar a členění jater	128
Facies visceralis	129
Otisky okolních orgánů na játrech	131
Poloha, projekce a fixace jater	131
Poloha jater	131
Projekce jater	132
Fixace jater	133
Stavba jater	133
Jaterní buňka – hepatocyt	133
Průtok krve játry	135
Segmenty jaterní tkáně	136
Pars hepatis sinistra	136
Pars hepatis dextra	137
Funkční jednotky jaterní tkáně	138
Žlučové cesty	138
Intrahepatické žlučové cesty	138
Extrahepatické žlučové cesty	139
Vývoj jater a žlučových cest	143
Variace jater a žlučových cest	143
Cévy a nervy jater a žlučových cest	143
Vývoj jaterních žil	145
Peritoneum – pobřišnice	147
Stavba a členění pobřišnice	147

Cavitas peritonealis – dutina pobřišnicová	148
Pars supramesocolica (cavitatis peritonealis)	149
Pars inframesocolica (cavitatis peritonealis)	153
Peritoneum v pánvi	158
Nástěnné peritoneum na přední břišní stěně	158
Závěsy orgánů	159
Závěsy v pars supramesocolica	159
Závěsy v pars inframesocolica	161
Vývoj situs viscerum a závěsů	161
Variace situs viscerum	167
Cévy a nervy peritonea	169
SYSTEMA RESPIRATORIUM – SYSTÉM DÝCHACÍ	170
Nasus externus – zevní nos	170
Cévy a nervy zevního nosu	172
Cavitas nasi – dutina nosní	172
Vestibulum nasi – předsní dutiny nosní	172
Cavitas nasi propria – vlastní dutina nosní	173
Septum nasi – přepážka nosní	173
Stěny nosní dutiny	174
Prostory a průchody nosní dutiny	174
Sliznice nosní dutiny	175
Sinus paranasales – vedlejší nosní dutiny	176
Sinus maxillaris – dutina horní čelisti	177
Sinus frontalis – dutina (kosti) čelní	178
Sinus ethmoidales – dutiny (sklípky) kosti čichové	178
Sinus sphenoidalis – dutina kosti klínové	178
Ústí jednotlivých útvarů do nosních průchodů	178
Aplikovaná anatomie oblasti nosní dutiny	179
Cévy a nervy nosní dutiny a vedlejších nosních dutin	179
Vývoj zevního nosu	179
Vývoj nosní dutiny	180
Vývoj vedlejších nosních dutin	182
Variace a anomálie nosu a vedlejších nosních dutin	182
Larynx – hrtan	182
Cartilagine laryngis – chrupavky hrtanu	182
Cartilago thyroidea – chrupavka štítná	182
Cartilago cricoidea – chrupavka prstencová	183
Cartilago arytenoidea – chrupavka hlasivková	184
Cartilago epiglottica – chrupavka příklopky hrtanové	184
Drobné chrupavky hrtanu	184
Spojení chrupavek hrtanu	184
Klouby hrtanu	184
Syndesmosy hrtanu	186
Svaly hrtanu	187
Podslizniční vazivo hrtanu	188
Dutina hrtanu	189
Sliznice hrtanu	191
Pohlavní rozdíly hrtanu	192
Funkce hrtanu	192
Anatomicko-klinické vztahy hrtanu	193
Rentgenový obraz hrtanu	193
Vývoj hrtanu	196
Cévy a nervy hrtanu	197
Trachea – průdušnice	197
Stavba stěn průdušnice	200

Anatomicko-klinické poznámky	202
Vývoj průdušnice	202
Cévy a nervy průdušnice	203
Bronchi – průdušky	203
Bronchus principalis dexter et sinister	205
Bronchi lobares et segmentales – lalokové a segmentové bronchy	205
Stěny bronchů	205
Vztahy bronchů k okolním útvarům	205
Pulmones – plíce	206
Laloky plic	207
Vlastnosti plicní tkáně	208
Členění plic a intrapulmonální větvení bronchů	208
Další větvení bronchů	213
Dýchačí odstavce plic a jejich bronchy	213
Pravá plíce	214
Levá plíce	215
Výstelka v alveolech, v arbor alveolaris a v arbor bronchialis	218
Vazivo plic	219
Arteria pulmonalis	220
Rentgenový obraz plic	220
Vývoj plic (<i>doc. MUDr. Miloš Grim, DrSc.</i>)	220
Variace a vrozené vady plic	224
Pleura – pohrudnice a poplicnice	226
Pleura visceralis	226
Pleura parietalis	226
Hranice plic	230
Vývoj pleurálních dutin	233
Cévy a nervy pleury	233
Mechanika plic při dýchání	233
Dýchačí svaly	233
Dýchání	234
Mediastinum	236
Rozdělení mediastina	236
Mediastinum posterius – zadní mediastinum	240
Mediastinum anterius – přední mediastinum	240
Přední horní mediastinum	240
Přední dolní mediastinum	242
SYSTEMA UROGENITALE – SYSTÉM MOČOPOHLAVNÍ	245
SYSTEMA URINARIUM – SYSTÉM MOČOVÝ	247
Renes – ledviny	248
Stavba ledviny	249
Stavební složky nefronu a jejich funkce	254
Regulační mechanismy v ledvině	256
Cévy ledviny	258
Arterie ledviny	258
Větvení tepen uvnitř ledviny	258
Žilní odtok z ledviny	261
Poloha a fixace ledvin	261
Poloha ledvin	261
Fixace ledvin	265
Rentgenový obraz ledvin	265
Cévy a nervy ledviny	271
Calices renales – kalichy ledvinové; pelvis renalis – pánvička ledvinová	271
Stavba kalichů a pánvičky	272

Poloha a projekce pánvičky	273
Rentgenový obraz kalichů a pánvičky	273
Ureter – močovod	274
Stavba ureteru	275
Funkce ureteru	276
Rentgenové zobrazení ureterů	276
Cévy a nervy ureteru	277
Vesica urinaria – měchýř močový	277
Tvar močového měchýře	277
Stavba močového měchýře	278
Funkce močového měchýře	283
Syntopie a fixace močového měchýře	285
Vyšetření a rentgenový obraz močového měchýře	287
Variace a anomálie močového měchýře	287
Cévy a nervy močového měchýře	287
Urethra feminina – ženská trubice močová	287
Poloha urethry	288
Fixace urethry	289
Stavba urethry	289
Funkce močového měchýře a urethry u ženy	290
Cévy a nervy ženské urethry	292
Vývoj močového systému (<i>doc. MUDr. Miloš Grim, DrSc.</i>)	292
Vývoj močového měchýře a močové trubice (<i>doc. MUDr. Miloš Grim, DrSc.</i>)	295
SYSTEMA GENITALE – SYSTÉM POHLAVNÍ	297
Organa genitalia masculina – mužské pohlavní orgány	297
Organa genitalia masculina interna – mužské vnitřní pohlavní orgány	298
Testis – varle	298
Stavba tubuli seminiferi contorti	301
Vmezeřená tkáň varlete	305
Odvodné cesty z varlete	305
Epididymis – nadvarle	306
Stavba epididymis	307
Descensus testium – sestup varlat	309
Závady v sestupu varlat	309
Scrotum – šourek	309
Funkce skrota	312
Cévy a nervy skrota	312
Ductus deferens – chámovod	312
Stavba ductus deferens	313
Anomálie ductus deferens	316
Cévy a nervy ductus deferens	316
Funiculus spermaticus – provazec semenný	316
Glandulae vesiculosae – měchýřkové žlázy	317
Stavba měchýřkových žláz	317
Syntopie měchýřkových žláz	319
Cévy a nervy měchýřkových žláz	320
Prostata – žláza předstojná	321
Stavba tubuloalveolárních žláz prostaty	323
Vyústění žláz prostaty v pars prostatica urethrae	324
Cévy a nervy prostaty	324
Urethra masculina – mužská trubice močová	325
Průběh urethry	327
Stavba urethry	327
Funkce močového měchýře a močové trubice u muže	328
Anomálie mužské urethry	329

Cévy a nervy mužské urethry	329
Organa genitalia masculina externa – mužské zevní pohlavní orgány	330
Penis – pyj	330
Stavba penisu	332
Cévy a nervy penisu	335
Organa genitalia feminina – ženské pohlavní orgány	336
Organa genitalia feminina interna – ženské vnitřní pohlavní orgány	337
Ovarium – vaječník	337
Poloha a zevní popis ovaria	337
Stavba ovaria	339
Cortex ovarii	339
Ovariální cyklus	342
Medulla ovarii	343
Variace a anomálie ovaria	343
Cévy a nervy ovaria	344
Tuba uterina – vejcovod	344
Poloha a fixace vejcovodu	346
Stavba vejcovodu	346
Rentgenový obraz vejcovodu	347
Cévy a nervy vejcovodu	347
Uterus – děloha	347
Velikost dělohy	351
Stavba dělohy	351
Poloha a fixace dělohy	354
Útvary při děloze v ligamentum latum uteri	357
Rentgenový obraz dělohy	357
Změny proporcí dělohy v průběhu života	357
Variace a anomálie dělohy	361
Cévy a nervy dělohy	362
Vagina – pochva	366
Stavba poševní stěny	367
Poloha, vztahy a fixace vaginy	368
Variace a anomálie vaginy	370
Cévy a nervy vaginy	370
Organa genitalia feminina externa, vulva – ženské zevní pohlavní orgány	370
Stavba jednotlivých útvarů zevních rodidel	372
Cévy a nervy zevních rodidel	373
Dno pánevní, hráz a malá pánev	374
Diaphragma pelvis – dno pánevní	374
Musculi perinei – svaly hráze	375
Diaphragma urogenitale	375
Svaly uložené povrchově od diaphragma urogenitale	375
Fascie a prostory hráze, dna pánevního a malé pánve	377
Vývoj pohlavního systému (doc. MUDr. Miloš Grim, DrSc.)	387
Embryonální základy pohlavního systému a jejich definitivní deriváty u mužského a ženského pohlavního ústrojí (doc. MUDr. Miloš Grim, DrSc.)	395
GLANDULAE ENDOCRINAE (GLANDULAE SINE DUCTIBUS) – ŽLÁZY S VNITŘNÍ SEKRECIÍ	399
Glandula thyroidea – žláza štítná	402
Stavba štítné žlázy	404
Vývoj štítné žlázy	406
Variace štítné žlázy	406
Cévy a nervy štítné žlázy	406
Glandulae parathyroideae – žlázy příštítné	406
Stavba příštítných žláz	407

Vývoj příštítných žláz	409
Cévy a nervy příštítných žláz	409
Pars endocrina pancreatis – endokrinní složka pankreatu	409
Stavba Langerhansových ostrůvků	409
Vývoj Langerhansových ostrůvků	410
Glandula pinealis, corpus pineale – epifysa, šišinka	410
Nervy epifysy	411
Cévy epifysy	412
Glandula suprarenalis – nadledvina	413
Cortex – kůra nadledviny	414
Medulla – dřev nadledviny	416
Průběh cév v nadledvině	417
Poloha a syntopické vztahy nadledvin	418
Rentgenový obraz nadledviny	418
Vývoj nadledvin	418
Variace nadledvin	418
Cévy a nervy nadledvin	418
Hypophysis (glandula pituitaria) – hypofysa, podvěsek mozkový	419
Cévní zásobení hypofysy	421
Stavba hypofysy	421
Lobus anterior – přední lalok	421
Řízení produkce a uvolňování hormonů předního laloku hypofysy	424
Lobus posterior – zadní lalok	424
Vývoj hypofysy	425
Endokrinní funkce centrálního nervstva	426
Paraganglia	426
Chromafinní paraganglia	426
Paraganglia bez chromafinní reakce	427
Difusní endokrinní systém	428
Přehled typů, lokalizace a produktů enteroendokrinních buněk	429
LITERATURA PRO PODROBNĚJŠÍ INFORMACE	431
REJSTRÍK	433